

УДК 658.338.1

Меленчук Ю. - аспірант

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЯК ОСНОВНІ СКЛАДОВІ УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Навколишнє середовище постійно змінюється та впливає на функціонування підприємств. Одними із таких змін є реалізація на практиці самозабезпечення, само планування та самоуправління, а от принципи самофінансування та матеріальної відповідальності за кінцевий результат діяльності підприємства може бути реалізований у тому лише випадку, коли працівникам підприємства буде надана можливість часткової самостійної діяльності. Це можливо при об'єднанні напрямків діяльності підприємства в механізм, який створюється на основі центральної функції управління – планування.

Термін «планування» застосовувався ще в давні часи в теоріях Конфуція, Платона, Лао-Цзи, Сан Цзу. В їх основу поклалися певні уявлення про майбутнє суспільства. Впродовж багатьох століть і вчені, і спеціалісти-практики шукали відповідь на запитання «що таке планування?»

Отже, планування – систематичний процес рішення проблеми, що орієнтується на дані минулого, однак прагне визначити і контролювати розвиток підприємства в майбутньому. Планувати – означає розробити схему майбутньої діяльності фірми для досягнення встановлених цілей.

Реалізатором планової діяльності є план. План – конкретне завдання з визначеними вихідними даними, моделі стану підприємства та його підрозділів, яка характеризує пропорції та темпи розвитку, забезпечує виконання цілей діяльності підприємства. В плані відображають комплекс завдань, робіт, методів, способів їх виконання, необхідні фінансові, матеріальні, трудові та інші ресурси, розміри та напрямки використання інвестицій, а також управлінські рішення і заходи для їх реалізації. Діяльність щодо розробки планів охоплює всі сторони життя, всі етапи діяльності підприємства.

Планування як процес розробки плану – це безперервний пошук і використання нових шляхів і способів вдосконалення діяльності підприємства в постійно змінних умовах ринкових відносин. В ринковій економіці планування стає ще більш необхідним. Прогнози, програми і плани, що розробляються, стають важливими інструментами реалізації політики підприємства. Саме вони дозволяють організувати чітку, продуману, всесторонньо обґрунтовану роботу щодо просування визначених завдань.

Для того, що ефективно функціонувати на ринку, потрібно систематично досліджувати ринок, і на його основі здійснювати прогнозування та планування. Саме з цих міркувань одним із важливих етапів процесу планування є прогнозування.

Прогнозування – це процес формування прогнозів на основі аналізу тенденцій і закономірностей розвитку об'єкта (процесу).

Тому досить часто на практиці ототожнюють поняття планування і прогнозування. Це помилкове припущення. Досвід показує, що прогнозування і планування мають стійкі відмінності, специфічні особливості, відповідну сферу застосування та певну ієрархію, і це не дозволяє підмінювати одне одним, порушувати їх співвідношення. Прогнозування застосовують лише для імовірних процесів, до тих об'єктів та явищ, обов'язковим елементом яких є випадковість, тоді як сфера застосування планування набагато ширша.